

Tủ sách Mr.Bean's Dream
Tài liệu thực hành tham khảo

TRUYỆN TRANH DẠY KỸ NĂNG XÃ HỘI - DẠY BÉ GIAO TIẾP, CHƠI VÀ CẢM NHẬN

Jed Baker, Ph.D.

Tủ sách Mr.Bean's Dream
Tài liệu thực hành tham khảo

bk

Truyện tranh

DẠY KỸ NĂNG XÃ HỘI
DẠY BÉ GIAO TIẾP,
CHƠI VÀ CẢM NHẬN

LỜI CẢM ƠN

Mr. Bean's Dream trân trọng cảm ơn tổ chức cá nhân đã tài trợ, giúp đỡ, tạo điều kiện để chúng tôi phát hành tài liệu này, đặc biệt là:

- Công ty *Green Life*: Nhà tài trợ chính.
- Chị Minh (TP H.C.N): Người đã chia sẻ tài liệu nguyên bản gốc.

TÀI LIỆU PHÁT HÀNH NHẪM MỤC ĐÍCH PHÁT TRIỂN DỰ ÁN QUỸ QUAY VÒNG PHÁT TRIỂN TỦ SÁCH MR.BEAN'S DREAM,
KHÔNG VÌ MỤC TIÊU LỢI NHUẬN.

MỤC LỤC

○ Phần 1. Hướng dẫn sử dụng

- I. Chuyện tranh xã hội là gì?
- II. Đối tượng sử dụng truyện tranh XH.
- III. Cách sử dụng truyện tranh XH.
 1. Hướng dẫn lý thuyết.
 2. Thực hành.
 3. Ôn tập.
 4. Kết hợp các kỹ năng.
 5. Một số điều cần lưu ý.

Trang
6
7
8
8
8
9
9
9
10

○ Phần II: Các kỹ năng giao tiếp

1. Đứng đúng vị trí & tư thế khi giao tiếp.
2. Biết lắng nghe.
3. Xen ngang cuộc nói chuyện 1 cách lịch sự.
4. Chào hỏi lễ phép, lịch sự.
5. Nói chuyện lịch sự với người khác.
6. Bắt chuyện làm quen & nói chuyện hỏi thăm.
7. Kết thúc cuộc nói chuyện 1 cách lịch sự.
8. Tự giới thiệu bản thân với người mới quen.

12
17
21
34
40
47
59
64

○ Phần III: Kỹ năng vui chơi	69
1. Rủ bạn cùng chơi.	70
2. Xin bạn cho chơi cùng.	73
3. Chia sẻ với các bạn.	77
4. Xếp hàng chờ đến lượt chơi.	87
5. Không buồn khi bị thua trong trò chơi.	96
○ Phần IV: Kỹ năng cảm xúc/cảm nhận	102
1. Bình tĩnh, kiềm chế khi tình huống xảy ra không được như ý muốn.	103
2. Quan tâm đến cảm giác của người khác/biết quan tâm tới người xung quanh.	110
3. Chấp nhận khi yêu cầu/mong muốn khi không được đáp ứng.	120
4. Không nản chí khi làm bài sai (chấp nhận để kinh nghiệm sau những sai sót).	124
5. Không nên sợ hãi trước những vấn đề mới/tình huống mới (tự tin để tìm tòi học hỏi điều mới lạ).	131
6. Không quá tức giận khi bị trêu chọc.	136
7. Không bực mình mà tìm cách nghỉ ngơi, thư giãn để sau đó giải quyết dần dần các vấn đề khó khăn.	140
○ Phần V: Tự làm truyện tranh xã hội	145

PHẦN I

HƯỚNG DẪN SỬ DỤNG

CHUYỆN TRANH XÃ HỘI

I. CHUYỆN TRANH XÃ HỘI LÀ GÌ?

Truyện tranh xã hội là một dạng giáo trình dạy học thông qua đọc các câu truyện được kể bằng các hình ảnh.

Truyện mô tả các kỹ năng xã hội (giao tiếp, cảm nhận,...) trong các tình huống, hoàn cảnh khác nhau theo một trình tự nhất định giống như một kịch bản phim truyền hình với các nhân vật chính chính là trẻ em.

Các nhân vật này sẽ "diễn" những kỹ năng theo các kịch bản đúng và kịch bản sai (hành vi đúng và hành vi sai) có kèm theo lời thoại và cả những suy nghĩ giải thích cụ thể cho từng hành vi ứng xử.

Do đó, đọc truyện tranh xã hội giúp trẻ nhận thức những kỹ năng sống chuẩn mực một cách dễ dàng, tự nhiên nhưng rất sâu sắc. Đọc và nhìn, trực giác giúp trẻ không chỉ hiểu phải nói gì, làm gì trong từng ngữ cảnh xã hội mà thậm chí còn giúp trẻ hiểu cội nguồn sâu sa vì sao phải làm vậy vì truyện tranh đã trực quan hoá:

(a): Kết quả tích cực khi có hành vi đúng và ngược lại- thông qua tranh trẻ "nhìn" thấy hậu quả mà trẻ sẽ nhận được tương ứng với hành vi mình thực hiện. Ví dụ: nếu trẻ biết cách chào hỏi lịch sự đối với người xung quanh thì cũng sẽ nhận được thái độ hoan nghênh của mọi người và ngược lại.

(b): Mọi người nghĩ gì về hành vi của trẻ - truyện tranh mô tả hành động của trẻ có kèm theo chú giải về suy nghĩ của người xung quanh về hành vi của trẻ, giúp trẻ "đọc" được suy nghĩ - điều mà thực tế trẻ không thể hiểu được.

Với kịch bản phong phú bối cảnh là các môi trường xã hội khác nhau từ môi trường gia đình, đến bạn bè, trường học... truyện tranh xã hội là cuốn sách - truyện được khuyến dùng tại nhiều nền giáo dục tiên tiến trên thế giới từ những năm cuối thập niên 90 nhằm giúp trẻ hoàn thiện khả năng tự lập - xây dựng những kỹ năng sống cơ bản - kỹ năng "mềm" sơ khai những hết sức cần thiết để tồn tại và phát triển trong xã hội sau này.

II. ĐỐI TƯỢNG SỬ DỤNG CHUYỆN TRANH XÃ HỘI

Truyện tranh xã hội hữu ích đối với mọi trẻ em, thuộc mọi lứa tuổi và đặc biệt hữu ích cho trẻ có những khó khăn về ngôn ngữ, tư duy trừu tượng hoặc khả năng tập trung trong đó có trẻ tự kỷ, tăng động giảm tập trung (ADHD) và/hoặc trẻ có khiếm khuyết về khả năng tiếp thu kiến thức mới.

KHÔNG CÓ GIỚI HẠN VỀ TUỔI CHO ĐỐI TƯỢNG SỬ DỤNG TRUYỆN TRANH XÃ HỘI. Tuy nhiên, truyện tranh với ý nghĩa là sách truyện phù hợp hơn cả đối với trẻ em trước tuổi vị thành niên.

Tùy từng lứa tuổi, nhận thức, trạng thái thể chất và trí tuệ của trẻ, bạn có thể tự làm ra các tập truyện tranh xã hội (xem phần hướng dẫn tự làm truyện tranh xã hội) hoặc cùng bé chơi các trò chơi để thực hành, rèn luyện các kỹ năng này. (Bộ sách hướng dẫn: CÁC TRÒ CHƠI RÈN LUYỆN KỸ NĂNG XÃ HỘI CHO TRẺ).

III. CÁCH SỬ DỤNG TRUYỆN TRANH XÃ HỘI

Mặc dù là một công cụ hữu ích trong việc dạy trẻ nhận biết các kỹ năng xã hội chuẩn mực nhưng việc học theo truyện tranh xã hội cần phải gắn liền với việc thực hành để trẻ thực sự nhuần nhuyễn kỹ năng.

Việc đọc/học chia thành các bước sau:

1. Hướng dẫn lý thuyết:

Bố mẹ, thầy cô giáo /người chăm sóc trẻ có thể là những người tham gia quá trình đọc/học truyện.

Những người này có thể giới thiệu, hướng dẫn trẻ kỹ năng.

Hầu hết các kỹ năng đều có phần đầu tiên - chỉ có lời - mô tả các bước kỹ năng. Ví dụ, mở đầu phần kỹ năng chào hỏi, có phần chỉ dẫn: "Khi gặp người quen, chúng ta phải lịch sử chào hỏi và hỏi thăm sức khỏe của họ". Đọc phần hướng dẫn chung này hay không là tùy thuộc vào người hướng dẫn cũng như mức độ phát triển của trẻ. Ví dụ, đối với trẻ hạn chế trong việc hiểu, ít có khả năng tập trung, việc đọc trước những chỉ dẫn này có thể khiến trẻ cảm thấy nhàm chán, khó chịu gây thiếu tập trung. Lúc này, người hướng dẫn có thể không đọc phần hướng dẫn mà cho trẻ xem tranh và đọc lời mô tả các nhân vật làm gì, nghĩ gì hoặc cảm thấy gì.

Người hướng dẫn có thể đọc từng trang một, lặp đi lặp lại và sau đó hỏi lại trẻ diễn biến tình huống trong tranh. Ví dụ: "Chuyện gì đang diễn ra? Đầu tiên phải làm gì? Bạn ở trong tranh cảm thấy thế nào? Bạn ý đang nói gì thế? Tiếp theo điều gì sẽ xảy ra?".

Đối với các trẻ có khả năng hiểu hạn chế hơn, có thể hỏi trẻ các câu hỏi đơn giản hơn. Ví dụ: Bạn ở trong tranh nhìn thẳng vào mắt của người mà bạn ý nói chuyện, chỉ cho cô xem nào? Chỉ cho cô xem bạn ý dừng lại và đợi khi mọi người nói chuyện xong như thế nào? Nói "cho con nhờ một chút" trong tranh này là đúng hay sai?"

2. Thực hành:

Trước khi thực hành, người hướng dẫn nên nhắc lại lý thuyết về các kỹ năng đã học. Việc tập thực hành sẽ hiệu quả hơn nếu có 2 người hướng dẫn hoặc 1 người hướng và 2 trẻ để đảm bảo luôn luôn có 1 người hướng dẫn sẽ không tham gia thực hành mà chỉ đứng ngoài quan sát, uốn nắn trẻ trong từng kỹ năng.

Người hướng dẫn có thể áp dụng nguyên trạng tình huống trong truyện tranh hoặc biến tấu đi để phù hợp với cuộc sống/hoàn cảnh thực tế.

3. Ôn tập

Sau khi trẻ thực hành kỹ năng, người hướng dẫn sẽ nhận xét, chỉ rõ trẻ đã làm đúng ở phần nào của kỹ năng. Không quên khen ngợi trẻ / thưởng trẻ để động viên, khuyến khích. Tuy nhiên, không nên đề cập đến những phần trẻ làm chưa đúng. Sửa sai cho trẻ bằng cách liên hệ với kỹ năng chuẩn mực trong truyện tranh, chỉ cho trẻ thấy trong tranh nhân vật làm như thế nào và nói: "Lúc đó, cô muốn con làm như thế này?". Nếu cần, người hướng dẫn làm mẫu luôn cho bé. Chính sửa liên tục cho tới khi trẻ làm đúng, ĐẠT TỚI MỨC NHUẬN NHUYỄN NHƯ MỘT PHẦN XA TỰ NHIÊN MÀ KHÔNG CẦN PHÂN VẤN, CẦN NHẮC.

Không chuyển sang bước tiếp theo nếu chưa đạt được điều này.

4. Kết hợp các kỹ năng:

Kết hợp các kỹ năng cần phải đi đôi với thực hành nhiều lần trong tình huống thích hợp. Để đảm bảo khả năng khái quát hoá cần các yếu tố sau:

(1) Cơ hội thực hành kỹ năng trong nhiều tình huống

(2) Nhắc, đổi hướng, gợi ý để trẻ sử dụng các kỹ năng;

(3) Tạo động lực/ động cơ để trẻ thực hành kỹ năng.

Nên tạo mọi cơ hội để trẻ thực hiện tổng hợp các kỹ năng ngay cả khi ở trường, ở nhà. Ở trường, trong giờ ăn hoặc giờ chơi có thể thực hành các kỹ năng giao tiếp, /hoặc và kỹ năng chơi. Trong thời gian bé sinh hoạt cùng gia đình tại nhà, có thể thực hành cùng với anh chị, cha mẹ, một cách ngẫu nhiên.

Khi đến bước cuối cùng là thực hành/áp dụng tổng hợp các kỹ năng, các đối tượng tham gia quá trình học của trẻ cần duy trì sự nhất quán. Tất cả những người tiếp xúc với trẻ cần phải biết trẻ đã được dạy những kỹ năng nào để nhắc nhở trẻ thực hành các kỹ năng đã được học đúng cách.

Một số điều cần lưu ý:

- Kỹ năng được mô tả trong truyện tranh bao gồm cả kỹ năng đúng và kỹ năng sai. Tùy vào cá tính, đặc điểm của từng trẻ mà người hướng dẫn có thể lựa chọn đưa cả ví dụ về kỹ năng sai vào quá trình giảng giải hoặc không.

Đối với trẻ có khả năng tập trung hạn chế hoặc trẻ thường hay thích gây sự chú ý, người hướng dẫn có thể che phần tranh mô tả kỹ năng sai để tránh trường hợp trẻ bị thu hút bởi những hành động được mô tả ở đó và làm theo/ hoặc cố tình làm sai để gây sự chú ý.

- Cha mẹ phải thường xuyên nhắc trẻ thực hành các kỹ năng đã học và có chế độ khen thưởng để khuyến khích động viên trẻ cho dù trẻ làm được hoặc không làm được chọn vẹn.
- Khi thấy trẻ thực hiện kỹ năng không đúng, phải nhắc nhở ngay và hướng dẫn trẻ làm lại kỹ năng đúng cách.
- Chủ động tạo các tình huống để trẻ có cơ hội thực hiện kỹ năng. Ví dụ: có thể cố tình ngã trước mặt trẻ để trẻ thực hành kỹ năng " bày tỏ sự quan tâm tới người khác"
- Phải tạo động lực cho trẻ bằng cơ chế khen thưởng, có thể có hoặc không có thưởng bằng hiện vật nhưng phải luôn luôn có sự động viên khen ngợi. Phần thưởng cần thay đổi để trẻ không cảm thấy nhàm chán và phải phù hợp, có ý nghĩa đối với trẻ. Tuy nhiên, cần giảm dần phần thưởng trong quá trình học thay vào đó cần chỉ ra các lợi ích khác mà trẻ có thể có được khi thực hành kỹ năng đúng. Ví dụ: khi bé biết quan tâm tới người khác, sẽ có nhiều người muốn kết bạn và yêu quý bé hơn,...

PHẦN II

CÁC KỸ NĂNG GIAO TIẾP

ĐÚNG ĐÚNG VỊ TRÍ & TƯ THẾ TRONG GIAO TIẾP

Nói chuyện hoặc đề nghị 1 điều gì đó, chúng ta không được đứng sát gần bạn khiến bạn khó chịu

Bạn Nam giơ tay và hỏi mượn Bạn Dương đồ chơi. Nam đứng cách bạn Dương 1 khoảng cách không quá gần.

Bạn Nam, sát lại gần bạn Dương và giật lấy đồ chơi.

Bạn nào đúng và ngoan ?

Bạn nào sai và hư ?

Minh muốn giống bạn nào ?

Khi chào một người khác, chúng ta phải tỏ ra thái độ lịch sự và lễ phép:
đứng thẳng và nhìn vào mắt người đó khi chào.

Bạn Dương đứng thẳng người, nhìn vào mắt Thầy giáo và giơ tay chào Thầy.

Bạn Huy khom người đưa gối khi chào Thầy giáo.

Bạn nào đúng và ngoan?

Bạn nào sai và hư ?

Minh muốn giống bạn nào?

Minh làm như thế nào khi chào Thầy giáo?

Khi đứng xếp hàng, chúng ta không được xô đẩy và đùa giỡn.

Bạn Dương đứng xếp hàng ngay ngắn, giữ khoảng cách một cách tay với bạn đứng trước và đứng sau.

Bạn Tuấn đẩy bạn Lan, và đùa giỡn khi xếp hàng. Bạn ấy không nghiêm túc, không ngoan.

Bạn nào đúng và ngoan?

Bạn nào sai và hư?

Minh muốn giống bạn nào?

Minh đứng như thế nào khi xếp hàng?

Khi nói chuyện với người khác, chúng ta phải đứng cách xa , không được đứng sát vào người đó.

Bạn Dương đứng ngoan, chờ thầy giáo cho kẹo.

Các bạn chen lấn và đứng sát vào người Thầy giáo.

Bạn nào đúng và ngoan?

Bạn nào sai và hư?

Minh muốn giống bạn nào?

Minh đứng như thế nào khi nói chuyện với người khác?

BIẾT LẮNG NGHE

Ngồi ngay ngắn và lắng nghe khi người khác nói.

Mọi người đang chăm chú nhìn Bạn Dương khi bạn ấy kể chuyện.

Các bạn không nhìn Bạn Dương khi Bạn Dương kể chuyện.

Bạn nào đúng và ngoan?

Bạn nào sai và hư?

Minh muốn giống bạn nào?

Khi người khác đang nói chuyện với Minh thì Minh phải như thế nào?

Ngồi ngay ngắn khi người khác đang nói.

Bạn Nam chụp hình, các bạn ngồi yên lặng nhìn bạn Nam.

Các bạn hươ tay, giơ chân khi bạn Nam chụp hình.

Bạn nào đúng và ngoan?
Bạn nào sai và hư?
Minh muốn giống bạn nào?

Khi người khác nói chuyện với chúng ta, ta phải ngồi ngay ngắn và chăm chú lắng nghe, không được làm việc hay nói chuyện riêng. Không nằm xuống.

Minh ngồi ngay ngắn, xếp chân
chăm chú lắng nghe bạn Lan nói.

Các bạn không lắng nghe khi bạn
Lan đang nói chuyện với các bạn ấy.

Bạn nào đúng và ngoan?

Bạn nào sai và hư?

Minh muốn giống bạn nào?

Trong giờ học, Minh phải như thế nào?

XEN NGANG CUỘC NÓI CHUYỆN MỘT CÁCH LỊCH SỰ

Bạn trai trong ảnh muốn nhờ cô giáo mở giúp hộp bánh.

Khi muốn nói chuyện với một người nào đó mà họ đang nói chuyện với người khác, chúng ta hãy đợi người đó nói chuyện xong.

Minh muốn nói chuyện với cô giáo.
Minh đứng ngoan, chờ cô giáo nói chuyện xong.

Bạn Nam giật lấy tay áo của cô giáo khi cô giáo đang nói chuyện với người khác.

Bạn nào đúng và ngoan?

Bạn nào sai và hư?

Minh muốn giống bạn nào?

Khi muốn nói chuyện với cô giáo Bạn Dương làm gì ?

Khi muốn nói chuyện với một người nào đó mà họ đang nói chuyện với người khác, chúng ta hãy đợi người đó nói chuyện xong.

Bạn Lan muốn nói chuyện với cô giáo. Bạn ấy đứng ngoan, chờ cô giáo nói chuyện xong.

Bạn Mai giết lấy tay áo của cô giáo khi cô giáo đang nói chuyện với người khác.

Bạn nào đúng và ngoan?

Bạn nào sai và hư?

Minh muốn giống bạn nào?

Khi muốn nhờ ai đó giúp mà họ đang nói chuyện với người khác, thì Minh làm gì?

Khi nhờ ai giúp việc gì, chúng ta nên nói: “Cô ơi, giúp con với...?
Chú ơi, giúp con mở cái lọ ra”.

Bạn Dương muốn nhờ cô giáo mở cái lọ. Bạn ấy nói: “Cô ơi, cô giúp con mở cái lọ này được không hả cô”.

Bạn Nam không nói chỉ kéo áo của cô giáo.

Bạn nào đúng và ngoan?

Bạn nào sai và hư?

Minh muốn giống bạn nào?

Minh đã làm gì đúng?

Khi nhờ ai giúp việc gì, chúng ta nên nói: "Cô ơi, giúp con với...?"
Chú ơi, giúp con mở cái lọ ra".

Bạn Dương muốn nhờ cô cái lọ. Bạn ấy nói: "Cô ơi, giúp con mở cái lọ này được không hả cô".

Bạn Dương cảm ơn cô.

Bạn nào đúng và ngoan?
Bạn nào sai và hư?
Minh muốn giống bạn nào?
Minh đã làm gì đúng?

Bạn Mai cần người giúp kéo dây kéo áo lại.

Khi nhờ ai giúp việc gì, chúng ta nên nói: “Cô ơi, giúp con với...?
Chú ơi, giúp con với”.

Cô ơi giúp con kéo cái áo này lại được không? Bạn Mai đứng ngoan, nhờ cô giáo giúp.

Xong rồi, bạn Mai cảm ơn cô.
Con cảm ơn cô.

Bạn Mai làm như thế có đúng hay không?
Minh có làm giống bạn Mai không?
Minh muốn nhờ ai đó giúp Minh nói như thế nào?

Khi nhờ ai giúp việc gì, chúng ta nên nói: “Cô ơi, giúp con với...?
Chú ơi, giúp con với ...”

Cô ơi giúp con kéo cái áo này lại không? Bạn Mai đứng ngoan, nhờ cô giáo giúp.

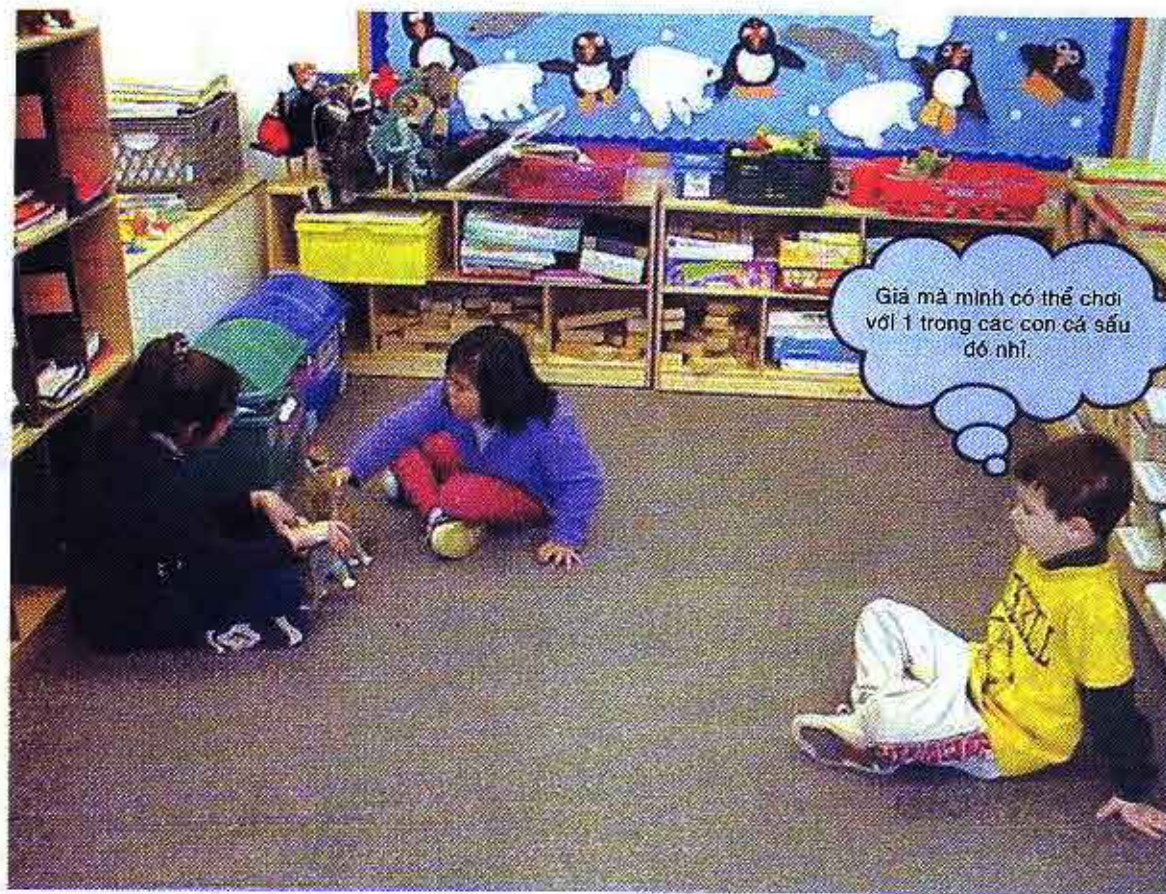
Bạn Lan giật áo cô giáo.

Bạn nào đúng và ngoan?

Bạn nào sai và hư?

Minh muốn giống bạn nào?

Khi muốn ai giúp đỡ, con sẽ làm như thế nào?

Bạn Tuấn muốn chơi đồ chơi.

Các bạn đang chơi, nếu muốn chơi cùng, con đứng ngoan, không kéo áo, xô đẩy.
Con chờ các bạn đồng ý.

Bạn Dương muốn chơi với các bạn.
Minh đứng ngoan, chờ hai bạn nhìn mình và đồng ý.

Bạn Tuấn muốn chơi cùng.
Bạn Tuấn kéo áo Lan ra để giành đồ chơi.

Bạn nào đúng và ngoan?

Bạn nào sai và hư?

Minh muốn giống bạn nào?

Minh muốn chơi với các bạn thì phải làm như thế nào?

Khi muốn mượn đồ chơi của bạn, chúng ta không giật lấy đồ chơi của bạn.
Hãy đến gần và hỏi bạn lịch sự.

Bạn Dương hỏi mượn đồ chơi của bạn Lan. Bạn Dương rất lịch sự.

Bạn Nam giật lấy của bạn Lan đồ chơi.

Bạn nào đúng và ngoan?

Bạn nào sai và hư?

Minh muốn giống bạn nào?

Khi muốn mượn đồ chơi của bạn, con làm như thế nào?

Khi người khác cho mượn đồ, ta nói "Cám ơn"

Mai cho Tuấn mượn đồ chơi. Bạn Tuấn cảm ơn bạn.

BIẾT CHÀO HỎI LỄ PHÉP/LỊCH SỰ

Khi gặp người lớn, chúng ta vui vẻ cười và lễ phép chào.

Bạn Dương chào cô giáo lễ phép

Khách đến chơi.
Hai bạn chào khách.

Bạn nào đúng và ngoan?

Khi gặp người lớn, Minh làm như thế nào?

Khi gặp người lớn, chúng ta không quay lưng đi. Chúng ta vui vẻ cười và lễ phép chào.

Bạn Dương lễ phép chào cô giáo.

Cô giáo chào bạn Lan, bạn Lan quay mặt đi chỗ khác. Bạn Lan không lễ phép.

Bạn nào đúng và ngoan ?

Bạn nào sai và hư ?

Minh muốn giống bạn nào?

Khi gặp người lớn, con sẽ làm như thế nào?

Khi gặp bạn, chúng ta lịch sự chào bạn.

Bạn Dương giơ tay và chào bạn Lan.

Bạn Dương và Nga không chào nhau khi gặp nhau.

Bạn nào đúng và ngoan ?

Bạn nào sai và hư?

Minh muốn giống bạn nào?

Khi Minh gặp bạn thì Minh làm như thế nào?

Khi học xong, ra về, chúng ta phải lịch sự, lễ phép chào cô giáo.

Bạn Dương chào cô giáo trước khi đi về.

Bạn Lan không chào cô giáo.

Bạn nào đúng và ngoan?

Bạn nào sai và hư?

Minh muốn giống bạn nào? Tại sao?

Trước khi khách ra về, chúng ta lịch sự chào khách. Không được ngó sang nơi khác.

Hai bạn cùng giơ tay chào khách ra về.

Hai bạn vẫn ngồi chơi, không chào chú khi chú ra về.

Bạn nào đúng và ngoan ?

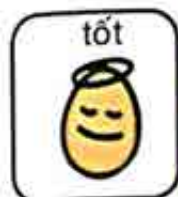
Bạn nào sai và hư ?

Minh muốn giống bạn nào?

Khi khách ra về, Minh sẽ làm gì ?

NÓI CHUYỆN LỊCH SỰ VỚI NGƯỜI KHÁC

Khi người khác đang nói chuyện, chúng ta phải lịch sự, tôn trọng:
ngồi ngay ngắn, nhìn vào mắt và lắng nghe.

Các bạn ngồi yên, chăm chú nhìn vào mắt Minh và lắng nghe Minh nói.

Các bạn không lắng nghe Bạn Dương.
Các bạn không nhìn Bạn Dương.

Bạn nào đúng và ngoan?

Bạn nào sai và hư?

Minh muốn giống bạn nào?

Khi người khác đang nói chuyện với mình, thì Minh phải như thế nào?

Khi người khác đang nói chuyện, chúng ta phải lịch sự, tôn trọng:
ngồi ngay ngắn, nhìn vào mắt và lắng nghe.

Các bạn ngồi yên, chăm chú nhìn vào mắt Minh và nghe Minh nói.

Trong giờ học, các bạn ngồi không ngay ngắn, nằm dưới đất, cho chân lên ghế, ngả đầu.

Bạn nào đúng và ngoan ?

Bạn nào sai và hư ?

Minh muốn giống bạn nào?

Trong lớp học, Minh phải ngồi như thế nào?

Khi muốn phát biểu, hỏi hay nói điều gì, chúng ta phải đợi người khác nói xong chúng ta mới nói.

Các bạn ngồi yên nghe Minh nói.

Các bạn đều ồn ào, hỏi và chỉ vào đồ chơi của Minh khi Minh đang nói về đồ chơi này.

Bạn nào đúng và ngoan?

Bạn nào sai và hư?

Minh muốn giống bạn nào?

Khi muốn phát biểu, thì Minh phải như thế nào?

Khi người khác đang nói chuyện, chúng ta phải lịch sự, tôn trọng: ngồi ngay ngắn, nhìn vào mắt và lắng nghe.

Bạn Lan hỏi Bạn Dương, Bạn Dương chú ý lắng nghe và nhìn vào bạn Lan.

Bạn Lan hỏi các bạn khác, các bạn không chú ý lắng nghe, các bạn quay lưng đi.

Bạn nào đúng và ngoan?
Bạn nào sai và hư?
Minh muốn giống bạn nào?

Khi người khác đang nói chuyện, chúng ta phải lịch sự, tôn trọng:
ngồi ngay ngắn, nhìn vào mắt và lắng nghe.

Bạn Dương kể về đồ chơi của mình, bạn Lan lắng nghe và hỏi về đồ chơi của Minh có đẹp không.

Bạn Lan đang hỏi về đồ chơi của Minh, trong khi đó các bạn khác không chú ý lắng nghe, quay mặt đi và làm việc riêng.

Bạn nào đúng và ngoan?
Bạn nào sai và hư?
Minh muốn giống bạn nào?

Khi người khác đang nói chuyện, chúng ta phải lịch sự, tôn trọng:
ngồi ngay ngắn, nhìn vào mắt và lắng nghe.

Các bạn ngồi ngay ngắn, chăm chú
lắng nghe.

Bạn Nam không nghiêm túc.
Bạn Nam quay mặt đi chỗ khác.

Bạn nào đúng và ngoan?

Bạn nào sai và hư?

Trong lớp học, Minh phải ngồi như thế nào?

BẮT CHUYỆN LÀM QUEN VÀ NÓI CHUYỆN THĂM HỎI

Khi chào hỏi, chúng ta hỏi thăm sức khoẻ: **Em chào chị, chị có khoẻ không?**

Khi gặp người khác, đầu tiên Minh phải nói gì?

Khi thấy người khác ăn, chúng ta hỏi thăm: “Bạn ăn có ngon không? Bạn ăn cái gì đấy?”
Bạn ăn có ngon không?

Khi ăn uống, chúng ta ngồi ngay ngắn, không ngậm thức ăn, không nhăn nhó.
Chúng ta ăn uống lịch sự.

Khi ngồi cùng bàn ăn với nhau, chúng ta nên quan tâm đến việc ta đang làm (hãy đặt câu hỏi về những hoạt động đang hiện ra trước mắt ta: nói và hỏi nhau về việc ăn uống)

Bạn ăn có ngon không?

Trong bữa ăn, ta nên nói về chuyện gì?

Khi bạn đang chơi, chúng ta hỏi thăm bạn đang chơi gì.

Bạn đang chơi cái gì đấy?

Bạn đang chơi, Minh hỏi như thế nào?

Chơi với bạn, nói và hỏi nhau về việc chơi và đồ chơi

Bạn đang chơi cái gì đấy?

Minh đến gần, ngồi xuống và hỏi Hùng về đồ chơi của Hùng.

Khi thấy bạn đang chơi, Minh sẽ hỏi bạn điều gì ?

Khi thấy ai đó đang đọc sách, chúng ta hỏi thăm về quyển sách và việc đọc sách.

Bạn đang đọc cái gì đấy?

Thấy Minh đang đọc sách, Hùng chỉ vào sách của Minh và hỏi Minh".
Bạn đang đọc gì vậy?"

Khi thấy ai đang đọc sách, Minh sẽ hỏi gì?

Bạn đang đọc sách. Chúng ta hỏi thăm bạn về quyển sách của ai? Cái gì?
Ở đâu? Khi nào? Tại sao? Như thế nào?

Bạn đang đọc cái gì đấy?

Hùng đang hỏi Minh về quyển sách.
Khi thấy ai đang đọc sách, Minh sẽ hỏi gì?

Khi thấy ai đó đang làm việc gì, chúng ta hỏi thăm về việc người đó đang làm gì.

Bạn đang làm gì đấy?

Lan thấy Mai đang lấy đồ từ trong cặp ra, bạn ấy đến gần Mai và hỏi thăm.

Khi thấy ai đó đang làm việc Minh sẽ hỏi như thế nào ?

Khi thấy ai đó đang đọc sách, chúng ta hỏi nhau về quyển sách và việc đọc sách. Hãy dùng những từ để hỏi như: Ai? Cái gì? Ở đâu? Khi nào? Tại sao? Như thế nào?

Lan nhìn vào đồ chơi của Mai, bạn ấy chỉ vào đó và hỏi.

Khi muốn hỏi ta thể hiện sự quan tâm như thế nào? Chúng ta hỏi như thế nào?

Khi gặp người ta quen biết, chúng ta lịch sự chào hỏi và hỏi thăm sức khoẻ.

Chào bạn, Bạn có khoẻ không?

Minh hỏi thăm sức khoẻ của Tài.

Khi gặp người quen, con hỏi thăm như thế nào?

Sau đó chúng ta sẽ hỏi việc của người đó đã làm là gì?
Dùng những từ để hỏi như: Cái gì? Khi nào? Ở đâu? Tại sao? Như thế nào?

Chào bạn, bạn đang chơi gì đấy?

Minh chào bạn Tài, và hỏi về chuyện hôm qua bạn đi chơi.

Sau khi chào bạn, Minh sẽ nói gì?

KẾT THÚC CUỘC NÓI CHUYỆN MỘT CÁCH LỊCH SỰ

Khi không muốn nghe người khác đang nói chuyện với chúng ta, thì ta phải tìm cách lịch sự để từ chối nghe những lời nói đó.

Bạn Minh đang chú ý lắng nghe bạn Huy kể về việc đi câu cá của bạn ấy.

Huy và Cường cảm thấy buồn tẻ và chán, không muốn nghe nữa.

Bạn nào đúng và ngoan?

Bạn nào sai và hư

khi không muốn nghe ai nói nữa thì chúng ta phải làm gì ?

Muốn ra về khi người khác đang nói chuyện với chúng ta, thì ta đợi họ nói xong rồi ta hỏi họ một hai câu ngắn gọn

Chào bạn, Minh đi về đây.

Bạn Huy lịch sự chờ bạn Nam nói xong và hỏi lại bạn Nam trước khi ra về.

Bạn Huy và bạn Cường đứng lên ra về trong khi bạn Huy đang nói.

Bạn nào đúng và ngoan?

Minh muốn giống bạn nào?

Khi có ai đó đang kể chuyện nhưng Minh không muốn nghe nữa thì Minh làm gì?

Muốn ra về, thì ta đợi họ nói xong rồi ta tìm cách từ chối lịch sự để được ra về, và hẹn gặp lại họ sau. Không nên đứng lên bỏ đi mà không nói một lời nào.

Chào bạn, Minh đi về đây.

Bạn Huy lịch sự chờ bạn Nam nói xong và nói lời từ chối lịch sự xin phép ra về.

Bạn Huy và bạn Cường đứng lên bỏ đi, không nói lời nào.

Bạn nào đúng và ngoan?

Bạn nào sai và hư?

Minh muốn giống bạn nào?

Khi có ai đó đang kể chuyện nhưng Minh không muốn nghe nữa thì Minh làm gì?

Muốn ra về, thì ta đợi họ nói xong rồi ta tìm cách từ chối lịch sự để được ra về, và hẹn gặp lại họ sau. Không nên đứng lên bỏ đi mà không nói một lời nào.

Bạn Cường lịch sự chờ bạn Nam nói xong và nói lời xin phép ra về.

Bạn Huy và bạn Cường đứng lên bỏ đi, không nói lời nào.

Bạn nào đúng và ngoan?

Bạn nào sai và hư?

Minh muốn giống bạn nào?

Khi có ai đó đang kể chuyện nhưng Minh không muốn nghe nữa thì Minh làm gì?

TỰ GIỚI THIỆU BẢN THÂN ĐỐI VỚI NGƯỜI MỚI QUEN

Gặp người chúng ta chưa hề quen biết, ta sẽ tự giới thiệu về mình với người đó.

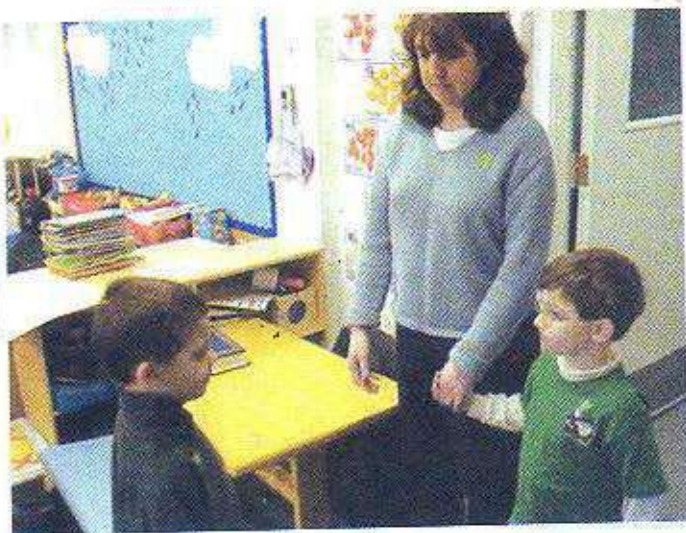
Đây là Bạn Dương

Cô giáo giới thiệu Bạn Dương với các bạn trong lớp

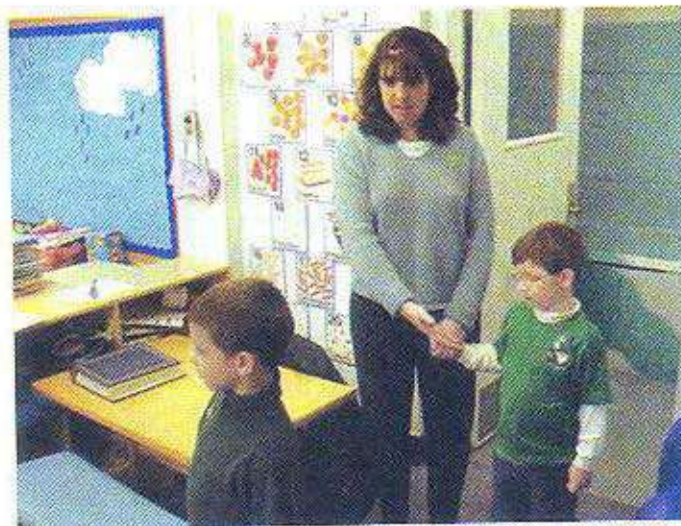
Khi có một bạn mới Minh muốn giới thiệu bạn đó với các bạn khác
Minh nói như thế nào ?

Cô giáo giới thiệu bạn mới, con nhìn bạn và tự giới thiệu: Chào bạn, tôi tên là Minh.

Chào bạn mình tên là Minh.

Bạn Dương đứng thẳng, nhìn bạn Nam và nói: **chào bạn mình tên là Minh.**

Cô giáo đang giới thiệu bạn mới đến, Hùng không nghe quay mặt đi chỗ khác.

Bạn nào đúng và ngoan?

Bạn nào sai và hư?

Minh muốn giống bạn nào?

Khi có ai đó muốn giới thiệu một người khác với Minh thì Minh ngoan sẽ làm gì?

Khi được giới thiệu xong, chúng ta nên hỏi tên của bạn mới nếu chưa biết tên, và chờ cho bạn ấy trả lời lại.

Sau khi cô giáo giới thiệu bạn Trí xong, Minh và Trí hỏi tên nhau để làm quen.

Khi lần đầu gặp nhau, chúng ta không nên ôm chầm lấy người mới quen.
Ta phải tỏ thái độ lịch sự bằng cách bắt tay với người đó

Trí và Minh bắt tay nhau sau khi họ giới thiệu tên của mình.

Trí và Minh ôm chặt nhau sau khi họ tự giới thiệu về tên của mình.

Bạn nào đúng ?

Bạn nào sai ?

Khi lần đầu tiên gặp nhau Minh sẽ làm như thế nào để chào hỏi bạn mới.

PHẦN III

KỸ NĂNG VUI CHƠI

RỦ BẠN CÙNG CHƠI

Muốn rủ một người khác cùng chơi với mình, chúng ta hãy đến gần người đó và nói lời lịch sự, hỏi người đó có muốn chơi với mình hay không.

“Bạn có muốn chơi với Minh không?”

Minh muốn chơi trò chơi.
Nhưng không có bạn.

Minh mang đồ chơi đến gần bạn
và lịch sự hỏi: Bạn có thích chơi
trò cá ngựa với mình không ?

Khi muốn ai đó chơi trò chơi với mình, thì Minh phải làm gì ?

Muốn rủ một người khác cùng chơi với mình, chúng ta hãy đến gần người đó và nói lời lịch sự, hỏi người đó có muốn chơi với mình hay không.

Minh đợi bạn ngược lên và nhìn mình.

Minh mỉm cười và hỏi bạn có muốn chơi với mình không.

Khi muốn ai đó chơi trò chơi với mình, thì Minh phải làm như thế nào ?

XIN BẠN CHO CHƠI CÙNG

Khi muốn hỏi hay nói điều gì, chúng ta phải đợi người khác nói xong chúng ta mới hỏi.

Thấy các bạn, Minh rất muốn được chơi cùng với hai bạn ấy.

Minh đứng chờ các bạn ngừng chơi để xin được chơi cùng với hai bạn ấy.

Khi thấy các bạn đang chơi với nhau, Minh muốn chơi với các bạn thì Minh sẽ làm gì?

Khi muốn chơi cùng với người khác, chúng ta không đến và giành lấy đồ chơi của các bạn, mà phải lịch sự xin các bạn để được chơi cùng.

“Cho Minh chơi với được không?”

Đợi các bạn ngưng chơi, Minh xin bạn cho mình chơi cùng với các bạn.

Minh chạy lại giành bóng trên tay bạn để chơi mà không xin các bạn cho chơi cùng.

Bạn nào đúng và ngoan ? Bạn nào sai và hư ?

Khi thấy các bạn đang chơi, nếu muốn chơi với bạn thì Minh ngoan sẽ làm gì?

Khi bạn không cho chơi cùng, chúng ta vui vẻ đi đến nơi khác tìm trò chơi khác để chơi. Không giành đồ chơi của bạn.

“Cho Minh chơi với được không?”

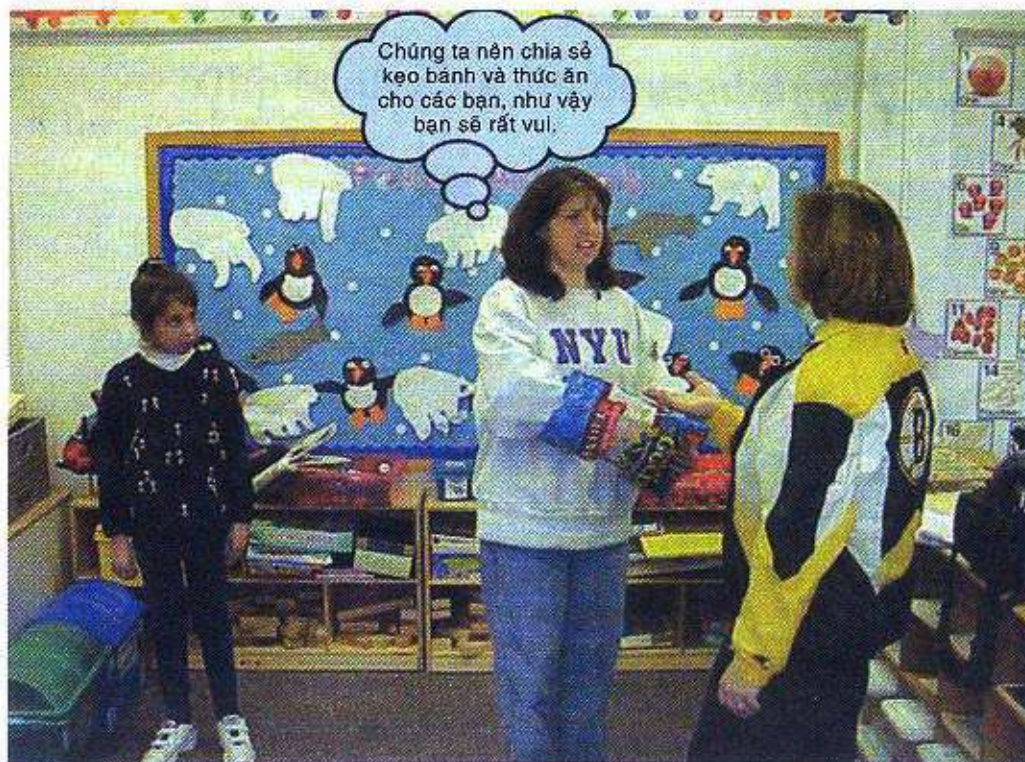

Bạn ấy bỏ đi vì bạn không cho chơi cùng.

Bạn nào đúng và ngoan ? Bạn nào sai và hư ?

Khi Minh xin các bạn cho chơi cùng các bạn không đồng ý thì Minh sẽ làm gì ?

CHIA SẺ VỚI CÁC BẠN

Hai bạn đang chia kẹo cho nhau.

Khi có thức ăn Minh sẽ làm gì ?

Chúng ta cho bạn mượn đồ chơi hoặc rủ bạn cùng chơi.
Bạn có muốn chơi với Minh không? Cho Minh chơi với?

Bạn Lan hỏi mượn đồ chơi.

Bạn này không cho bạn mượn đồ chơi của mình. Như vậy không ngoan.

Bạn nào đúng và ngoan?

Bạn nào sai và hư ?

Khi bạn mượn xem đồ chơi, Minh sẽ làm gì?

Khi có nhiều trò chơi, ta hỏi “bạn thích chơi trò chơi nào?”

Hai bạn đều muốn chơi trò chơi của mình.

Hiếu muốn chơi trò chơi cùng với bạn khi có nhiều trò chơi thì Hiếu sẽ làm gì ?

Khi có nhiều trò chơi, ta sẽ chơi trò chơi mà bạn thích trước và sau đó chơi trò chơi của mình.

Hai bạn thoả thuận nhau.

Hai bạn chỉ muốn chơi trò chơi mà mình thích. Hai bạn cãi nhau.

Bạn nào đúng và ngoan?

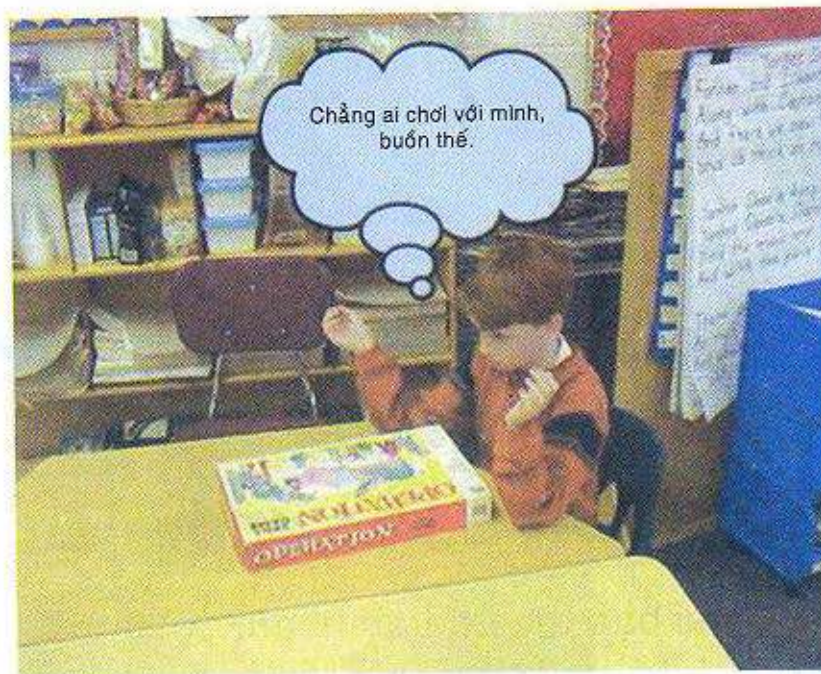
Bạn nào sai và hư?

Hiếu muốn giống bạn nào?

Khi có nhiều trò chơi, ta sẽ chơi trò chơi mà bạn thích trước và sau đó chơi trò chơi của mình.

Hai bạn chơi rất vui. Vậy là cả hai được chơi đến 2 trò chơi mới.

Minh thấy rất buồn vì không ai chơi với mình.

Minh cảm thấy thế nào khi chơi một mình?

Minh muốn giống bạn nào?

Khi chơi với bạn thì Minh phải như thế nào?

Khi một bạn nào đó đang làm việc gì đó, chúng ta phải ngồi im lặng không làm ồn ào để ảnh hưởng tới việc bạn ý đang làm.

Tú đang đọc sách nói về các loại cá.
Lộc ngồi im lặng và chú ý lắng nghe.

Khi thấy ai đó đang làm việc ? Minh sẽ làm như thế nào ?

Khi nói hay làm một điều gì đó, chúng ta phải quan tâm đến thái độ của người ngồi cùng với chúng ta, xem họ có còn thích nghe những gì mình nói hay không.

Khi đọc sách cho Lộc nghe, Tú hay ngừng lại và nhìn Lộc xem Lộc có còn thích nghe mình đọc không.

Tú say sưa đọc sách không cần quan tâm đến việc Lộc có thích nghe hay không.

Bạn nào đúng ? Bạn nào sai ?

Khi đọc sách hoặc nói chuyện với người khác

Minh có quan tâm đến thái độ của người nghe hay không ?

Khi thấy người khác không nghe ta nói, ta hãy ngừng nói lại, nhìn người đó và hỏi xem người đó có còn thích nghe ta nói về điều đó nữa hay không.

Trong lúc đọc sách, Minh thấy bạn chán nản. Minh nhìn và hỏi bạn muốn nghe mình kể chuyện về chuyện gì/điều gì?

Minh say sưa đọc sách không cần quan tâm đến việc Lộc đang chán không muốn nghe câu chuyện/điều đó nữa.

Bạn nào đúng? Bạn nào sai ?

Khi Minh thấy bạn không thích nghe chuyện Minh đang nói nữa thì Minh sẽ làm gì?

Khi thấy người khác không nghe ta nói, ta hãy ngừng nói lại, nhìn người đó và hỏi xem người đó có còn thích nghe ta nói về điều đó nữa hay không.

Trong lúc đọc sách, Minh thấy bạn chán nản. Minh nhìn và hỏi bạn có còn muốn nghe mình kể chuyện về loài cá nữa không.

Minh say sưa đọc sách không cần quan tâm đến việc Lộc đang chán khi nghe câu chuyện về cá.

Bạn nào đúng? Bạn nào sai ?

Khi Minh thấy bạn không thích nghe chuyện Minh đang nói nữa thì Minh sẽ làm gì?

XẾP HÀNG CHỜ ĐẾN LƯỢT CHƠI

Khi cùng chơi, chúng ta không giành chơi với bạn. Phải chờ đến lượt của mình.

Minh đang đánh bóng, hai bạn đứng chờ Minh chơi trước,
hai bạn chơi sau.

Khi cùng chơi, chúng ta không giành chơi với bạn. Phải chờ đến lượt của mình.

Bạn chơi xong đến mình nhé.

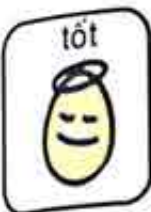
Đến lượt Minh đánh bóng, các bạn khác đứng chờ đến lượt của mình.

Minh đang đánh bóng. Các bạn khác không chờ đến lượt mình mà giành cây gậy của Minh.

Bạn nào đúng và ngoan? Bạn nào sai và hư?

Khi chơi trò chơi, đến lượt bạn khác chơi thì Hiếu làm gì?

Khi chơi cùng trò chơi, chúng ta chơi xong lượt của mình, phải để cho bạn khác chơi.
Không giành chơi với bạn.

Đến lượt bạn đấy.

Chơi xong, Minh đưa gậy cho bạn.
Đến lượt bạn chơi bóng.

Đến lượt bạn đánh bóng, nhưng Minh không đưa gậy và giành chơi tiếp.

Bạn nào đúng và ngoan ? Bạn nào sai và hư ?

Minh muốn giống bạn nào?

Khi Minh chơi xong, đến lượt chơi của bạn thì Minh làm gì?

Khi cùng chơi với nhau một trò chơi, chúng ta không giành chơi với bạn. Phải chờ đến lượt của mình, bạn này chơi rồi đến bạn kia chơi. Không tranh giành nhau.

Chưa tới lượt mình, đang đến lượt Minh, các bạn khác đứng chờ đến lượt mình.

Minh đang đánh bóng. Tú và Tài không chờ đến lượt mình mà giành cây gậy của Tú.

Bạn nào đúng và ngoan ? Bạn nào sai và hư ?

Khi chơi trò chơi, đến lượt bạn khác chơi thì Minh làm gì?

Khi chơi cùng trò chơi, chúng ta chơi xong lượt của mình, phải để cho bạn khác chơi, không giành chơi với bạn.

Đến lượt của bạn đấy. Gậy của bạn nè.

Đến lượt Linh đánh bóng, Tú đưa gậy cho bạn.

Đến lượt Linh đánh bóng, nhưng Tú không đưa gậy và giành chơi tiếp.

Bạn nào đúng và ngoan ? Bạn nào sai và hư ?

Khi chơi xong trò chơi, Minh muốn chơi nữa thì Minh sẽ làm gì ?

Khi chơi cùng trò chơi, chúng ta chơi xong lượt của mình, phải để cho bạn khác chơi. Không tranh giành nhau.

Đến lượt của Tài, Tú và Linh đứng chờ và xem bạn Tài đánh. Vậy là các bạn đều được chơi.

Các bạn chơi nhường nhịn nhau, và chờ tới lượt của mình. Ba bạn có một buổi chơi rất vui. Họ bắt tay nhau vui vẻ trước khi ra về.

Bạn nào đúng và ngoan ? Bạn nào sai và hư ?

Nếu khi chơi, chúng ta nhường nhịn nhau thì sẽ như thế nào?

Cô giáo bày trò chơi cho các bạn chơi.

Các bạn hỏi cô trò chơi như thế nào và cô giải thích cho các bạn cách chơi.

Các bạn giơ tay xung phong. Bạn nào cũng muốn được chơi trước.

Hiếu muốn chơi trò chơi, Hiếu sẽ làm như thế nào? (giơ tay xung phong).

Các bạn nghĩ ra cách oản tù tì để xem ai được đi trước.

Có một bạn được đi trước. Các bạn kia chờ đến lượt của mình.

Khi nhiều bạn muốn chơi trò chơi cùng một lúc thì Minh sẽ làm như thế nào ?

KHÔNG BUỒN KHI BỊ THUA TRONG TRÒ CHƠI

Khi làm việc gì chưa tốt, chúng ta không buồn. Lần sau cố gắng làm tốt hơn.

Long và Huy đang chơi cờ ca rô.

Huy thắng, còn Long thua nên bạn ấy rất buồn.

Khi chơi trò chơi, Minh bị thua bạn Minh sẽ làm như thế nào ?

Khi làm việc gì chưa tốt, chúng ta không nên buồn. Lần sau chúng ta hãy cố gắng làm tốt hơn.

Long thua trong trò chơi này nhưng bạn đã tự an ủi mình: “Lần sau mình sẽ cố gắng tốt hơn”

Long rất buồn và cảm thấy giận bạn Huy vì Huy thắng Long. Như vậy là không đúng. Chơi là phải vui vẻ.

Bạn nào đúng và ngoan ? Mình muốn giống bạn nào?

Mình chưa chiến thắng, Mình sẽ nghĩ như thế nào?

Khi làm việc gì chưa tốt, chúng ta không buồn. Lần sau cố gắng làm tốt hơn.

Lần sau chơi, mình sẽ cố gắng hơn

Long đứng yên lặng vui vẻ nhìn bạn và nghĩ rằng lần sau mình sẽ thắng Huy.

Long giận dữ nhìn Huy và nói rất ghét trò chơi này.

Bạn nào đúng và ngoan ? Bạn nào sai và hư ?

Minh muốn giống bạn nào?

Khi Minh chưa chiến thắng, Minh sẽ nghĩ như thế nào?

Khi làm việc gì chưa tốt, chúng ta không buồn. Lần sau cố gắng làm tốt hơn.

Trò chơi hay quá. Lần sau mình sẽ chiến thắng.

Tuy chơi thua nhưng Long không buồn, và vui vẻ khen trò chơi này rất hay.

Long thua và chê trò chơi không hay. Long giận Huy.

Bạn nào đúng và ngoan ? Minh muốn giống bạn nào?

Khi Minh chưa chiến thắng, Minh sẽ nói gì?

Khi làm việc gì chưa tốt, chúng ta không buồn. Lần sau cố gắng làm tốt hơn.

Long đề nghị với Huy chơi lại một lần nữa. Huy đồng ý ngay.

Long đề nghị Huy chơi lại một lần nữa, Huy từ chối không chơi

Bạn này đúng và ngoan ?

Khi bạn đề nghị chơi lại một lần nữa thì Minh sẽ làm như thế nào? Minh có đồng ý không?

PHẦN IV

KỸ NĂNG CẢM XÚC/CẢM NHẬN

KIỂM CHẾ VÀ BÌNH TĨNH KHI TÌNH HUỐNG XẢY RA KHÔNG THEO Ý MUỐN

Bạn Nam làm một số việc sai, bạn ấy bị bắt ngồi vào bàn.

Bạn Nam ngồi trên bàn. Cô giáo mắng Nam và bắt bạn ấy ngồi vào bàn học.

Minh có ngồi trên bàn học không ?

Khi bị la mắng. Chúng ta không nên giận và buồn.
Chúng ta nên cố gắng học và làm việc tốt hơn.

Hai tay bạn Nam nắm lại thật chặt, mặt cuối gằm xuống. Bạn ấy đang giận dữ vì bị bắt ngồi vào bàn học.

Bạn Nam đang buồn. Vì bạn ấy làm việc mà cô giáo không hài lòng.

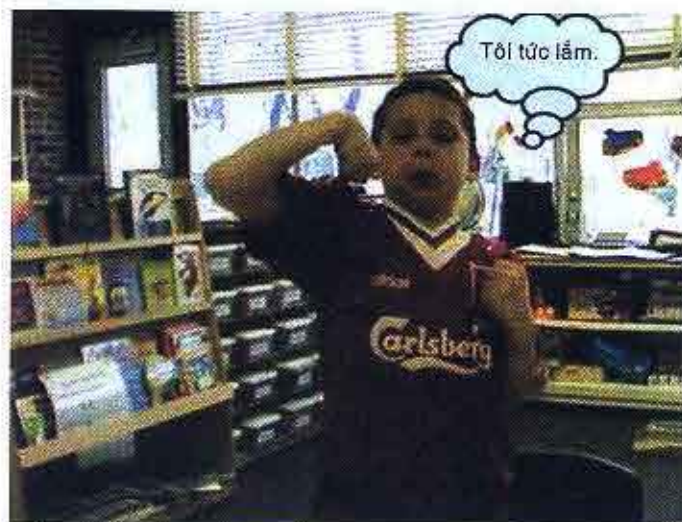
Khi giận dữ thì nét mặt của người đó như thế nào? Cử chỉ của người đó ra sao?

Khi buồn, nét mặt của Minh như thế nào?

Khi bị mắng, hay gặp việc gì không vừa ý, chúng ta không nên tỏ thái độ giận dữ, quát tháo. Mà phải bình tĩnh, kiểm chế cơn giận của mình.

Nam tự trấn tĩnh mình, không giận dữ nữa, và bạn ấy đếm từ 1 đến 10 để cơn giận hạ xuống.

Nam đứng lên và tỏ vẻ rất giận dữ.

Bạn nào đúng và ngoan ? Bạn nào sai và hư ?

Minh muốn giống bạn nào?

Khi gặp chuyện không vừa lòng, giận dữ Minh sẽ làm gì ?

Khi gặp chuyện buồn, ta không nên nghĩ mãi đến chuyện đó.
Hãy hít thở thật sâu và nghĩ đến những điều vui vẻ

Bạn Nam buồn, nhưng bạn ấy xoa
nỗi buồn đó bằng cách hít thở 3 cái
thật sâu.

Bạn Nam cứ ngồi nghĩ mãi đến
chuyện buồn.

Bạn nào đúng và ngoan ? Bạn nào sai và hư ?

Minh muốn giống bạn nào?

Khi gặp chuyện gì không vui, Minh sẽ như thế nào?

Khi gặp chuyện buồn, ta không nên nghĩ mãi đến chuyện đó. Hãy lấy giấy bút ra vẽ.

Nam lấy giấy và bút ra và vẽ. Không còn nhớ đến việc bị cô giáo mắng và buồn nữa. Bạn ấy cảm thấy rất vui.

Bạn Nam cứ ngồi nghĩ mãi đến chuyện buồn.

Bạn nào đúng và ngoan? Bạn nào sai và hư?

Minh muốn giống bạn nào?

Minh sẽ làm gì để quên đi nỗi buồn?

Khi gặp chuyện buồn, ta không nên nghĩ mãi đến chuyện đó.
Hãy chia sẻ, nói cho người khác biết tại sao mình buồn.

Nam đến gặp Hải và nói cho Hải nghe về việc mình giận dữ.

Bạn Nam cứ ngồi nghĩ mãi đến chuyện buồn. Không muốn gặp ai.

Bạn nào đúng và ngoan? Bạn nào sai và hư?

Minh muốn giống bạn nào?

Khi có chuyện buồn, Minh sẽ làm gì?

**QUAN TÂM ĐẾN CẢM GIÁC CỦA
NGƯỜI KHÁC/BIẾT QUAN TÂM TỚI
MỌI NGƯỜI XUNG QUANH**

Khi thấy một người đang buồn. Hãy quan tâm đến người đó, đến gần và hỏi thăm họ. Đừng nên ngó lơ, mặc kệ họ.

Tuấn có một bài tập về nhà. Bạn ấy không thể làm được vì bài khó quá. Tuấn cảm thấy buồn và bực tức.

Tuấn ngồi buồn rầu. Cô Nga nhìn Tuấn, và nghĩ chắc là Tuấn đang gặp vấn đề gì đây.

Khi có một người bạn đang buồn và cần sự giúp đỡ. Minh sẽ làm gì ?

Khi gặp một người có dáng vẻ bất thường, trông có vẻ buồn, giận dữ, hay đang cần sự giúp đỡ. Hãy hỏi thăm họ có bị làm sao không? Và hỏi họ có cần chúng ta giúp gì không?

Thấy Tuấn ngồi buồn, cô Nga đến gần hỏi Tuấn bị làm sao. Tuấn trả lời cô.

Cô hỏi Tuấn có cần chị giúp gì không. Tuấn nhờ cô chỉ giúp Tuấn bài tập.

Khi thấy một người đang cần sự giúp đỡ, Minh sẽ làm gì?

Khi một người nào đó gặp khó khăn, chúng ta nên giúp đỡ người đó tận tình.
Khi chúng ta giúp đỡ người khác, thì người đó sẽ quý mến ta.

Cô Nga tận tình chỉ dạy Tuấn làm bài tập. Tuấn rất thích cô vì cô giúp Tuấn.

Tuấn đã làm xong bài tập khó. Bạn ấy rất quý mến cô Nga. Tuấn thấy rất vui.

Khi thấy một người đang cần sự giúp đỡ, Minh sẽ làm gì?

Khi thấy người khác bị té ngã, bị đau không thể tự ngồi dậy được, chúng ta hãy giúp họ.

Bạn Huy bị té ngã và đau vai, không thể đứng lên được.

Hưng thấy Huy bị ngã, đang ôm vai, trông bạn ấy rất đau.

Khi thấy người khác bị té ngã, bị đau không thể tự ngồi dậy được, chúng ta hãy giúp họ.

Hưng hỏi có chuyện gì xảy ra với Huy.
Huy trả lời bạn.

Hưng đưa tay ra, giúp Tuấn ngồi dậy.

Khi thấy bạn bị té ngã. Minh sẽ làm gì?

Khi một người nào đó gặp khó khăn, chúng ta nên giúp đỡ người đó tận tình.
Lúc đó, chúng ta cũng cảm thấy hạnh phúc khi làm một điều tốt.

Huy đã ngồi dậy. Bạn ấy cảm ơn Hưng.

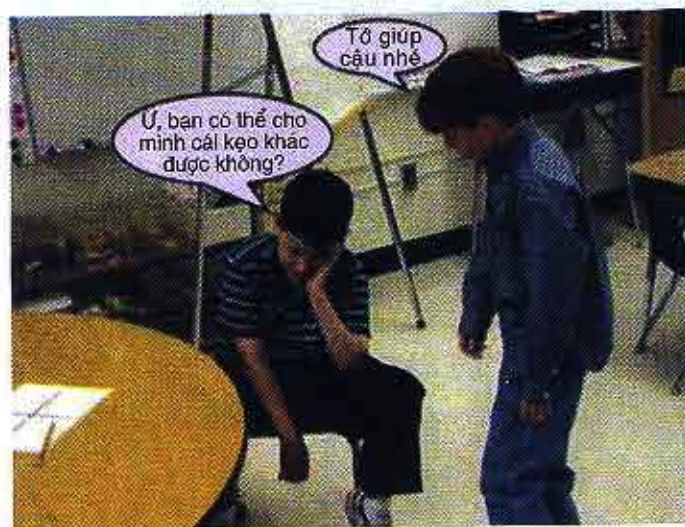
Thầy cho Trí mấy viên kẹo nhưng bạn ấy làm rơi kẹo xuống sàn nhà.
Vì vậy bạn ấy rất buồn.

Ôi, làm rơi mất kẹo rồi.

Khi gặp một người trông có vẻ buồn. Chúng ta hãy quan tâm đến người đó.

Huy nhìn thấy Trí buồn. Bạn ấy lại gần bạn Trí và nhìn bạn ấy.

Huy đến gần và hỏi có chuyện gì xảy ra với Trí. Trí trả lời bạn.

Khi thấy bạn buồn, hay cần sự giúp đỡ, Minh sẽ làm gì ?

Khi một người nào đó gặp khó khăn, chúng ta nên giúp đỡ người đó tận tình.
Khi chúng ta giúp đỡ người khác, thì người đó sẽ quý mến ta.

Huy hỏi Tri có cần Huy giúp không.
Tri trả lời Huy.

Huy giúp Tri nhặt kẹo lên. Tri là bạn tốt. Huy rất thích Tri.

Khi thấy bạn cần sự giúp đỡ Minh sẽ làm gì ?

CHẤP NHẬN KHI YÊU CẦU/MONG MUỐN KHÔNG ĐƯỢC ĐÁP ỨNG

*(Không có phản ứng quá khích khi
không được đáp ứng yêu cầu)*

Minh xin cô cho Minh chơi, cô giáo không cho và bảo Minh phải làm bài tập trước.

Khi muốn chơi, ta phải biết vâng lời người lớn.
Như vậy mới được chơi, mới là bé ngoan.

Cô không cho chơi, bảo Minh học bài. Minh ngoan ngoãn ngồi vào bàn học.

Minh không nghe lời cô, đòi chơi.
Cô rất giận và la Minh.

Bạn nào đúng và ngoan? Bạn nào sai và hư?

Minh muốn giống bạn nào?

Khi Minh muốn chơi, nhưng cô giáo bảo học bài thì Minh sẽ như thế nào?

Nếu ta nghe lời người lớn và ngoan, ta sẽ được thưởng và được chơi.
Ta không nên giận dữ, không làm bài tập.

Bạn Minh làm xong bài tập, cô giáo và bạn Minh cùng chơi đồ chơi. Minh rất vui.

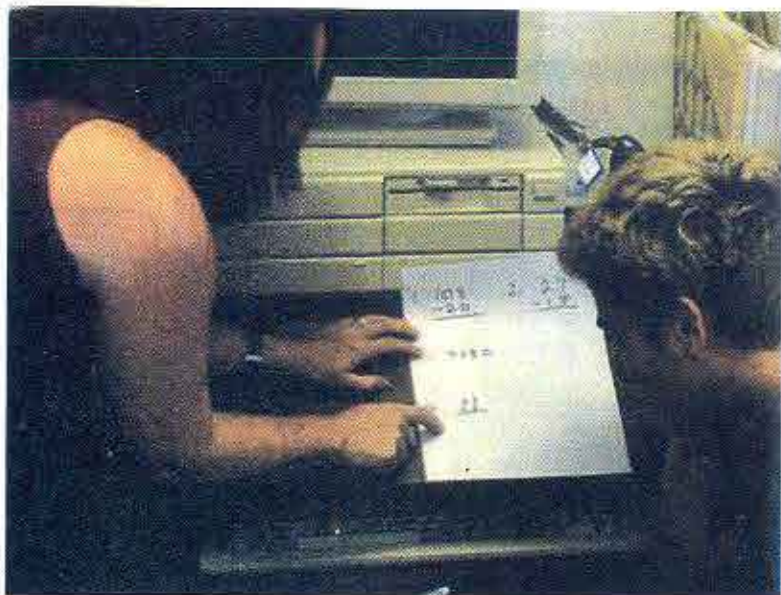
Minh giận dữ, không chịu làm bài tập. Như vậy bạn ấy vẫn chưa được chơi.

Bạn nào đúng và ngoan? Bạn nào sai và hư?

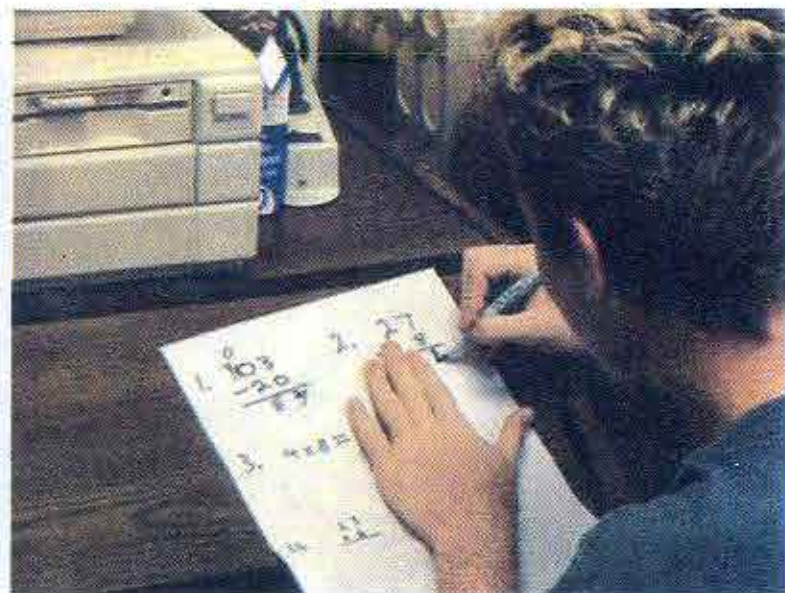
Nếu Hiếu nghe lời cô làm xong bài tập thì Minh sẽ được gì?

Nếu hiếu không nghe lời cô, thì Minh sẽ bị gì?

KHÔNG NẢN CHÍ KHI LÀM BÀI SAI
(Chấp nhận và rút kinh nghiệm sau những sai sót)

Cô giáo bảo Nam làm bài tập toán.
Nam ngồi nghe cô nói.

Bạn Nam đang ngồi làm bài.

Nam hỏi cô bạn ấy làm bài có đúng không.
Cô giáo nói bạn Nam đã làm sai.

Khi ta làm việc sai, ta không giận dữ, mà phải biết chấp nhận lỗi sai của mình.
Và phải biết xin lỗi.

Cô giáo bảo Nam làm bài sai.
Bạn ấy vẫn vui vẻ chấp nhận lỗi sai của mình.

Nam giận dữ, vò nát bài làm của mình lại.

Bạn nào đúng và ngoan ? Bạn nào sai và hư ?

Minh muốn giống bạn nào?

Khi người khác nói Minh đã làm sai việc gì thì Minh sẽ như thế nào?

Ta phải biết nhận lỗi sai của mình khi làm việc sai. Và phải biết xin lỗi.
Lần sau sẽ cố gắng làm tốt hơn.

Nam cố gắng làm lại bài tập một lần nữa. Bạn ấy tìm và sửa lại những lỗi sai.

Nam vò bài làm lại và ném đi. Bạn ấy nghĩ là sẽ không làm được bài.

Bạn nào đúng và ngoan ? Bạn nào sai và hư ?

Minh muốn giống bạn nào?

Khi làm bài sai. Minh sẽ làm gì ?

Khi làm một bài tập khó, đừng giận dữ.
Minh nhờ cô chỉ giúp. Minh sẽ làm được.

Nam không hiểu bài toán khó. Nam nhờ cô giáo giải thích cho bạn ấy.

Nam giận dữ, vò nát bài làm của mình lại và nghĩ rằng mình sẽ không bao giờ giải được bài toán này.

Bạn nào đúng và ngoan ? Bạn nào sai và hư ?

Minh muốn giống bạn nào?

Khi gặp bài tập khó Hiểu chưa làm được thì Minh sẽ làm gì?

Khi chúng ta biết lỗi, và cố gắng sửa lỗi sai thì chắc chắn chúng ta sẽ làm được.

Cô giáo dạy Nam làm bài tập.
Nam hiểu bài hơn.

Cô giáo khen Nam làm bài đúng.
Nam rất vui vì mình đã làm được bài tập khó.

Khi làm chưa được bài tập khó thì Minh sẽ làm gì ?

**KHÔNG NÊN SỢ HÃI TRƯỚC
NHỮNG VẤN ĐỀ MỚI/TÌNH HUỐNG MỚI**
(Tự tin để tìm tòi/học hỏi những điều mới lạ)

Tuấn muốn chơi với các bạn nhưng sợ các bạn cười vì không biết chơi trò chơi mới.

Tuấn nói với Thầy rằng mình rất muốn chơi trò chơi nhưng sợ không biết chơi các bạn sẽ cười.

Tuấn nghĩ rằng mình không sợ nữa, nếu mình cố gắng chơi thì mình sẽ chơi tốt hơn.

Tuấn lấy sách ra đọc trong lúc chờ cho mình không hồi hộp nữa, rồi sẽ chơi với các bạn trò chơi mới.

Tuấn ngồi nhìn hai bạn chơi trước và hỏi các bạn trò chơi đó chơi như thế nào.

Sau khi Tuấn hiểu cách chơi. Tuấn và các bạn chơi rất vui.

Khi có trò chơi mới mà chưa biết chơi, Minh sẽ làm gì?

Minh rất vui và thấy trò chơi không khó nữa.

KHÔNG QUÁ TỨC GIẬN KHI BẠN TRÊU CHỌC

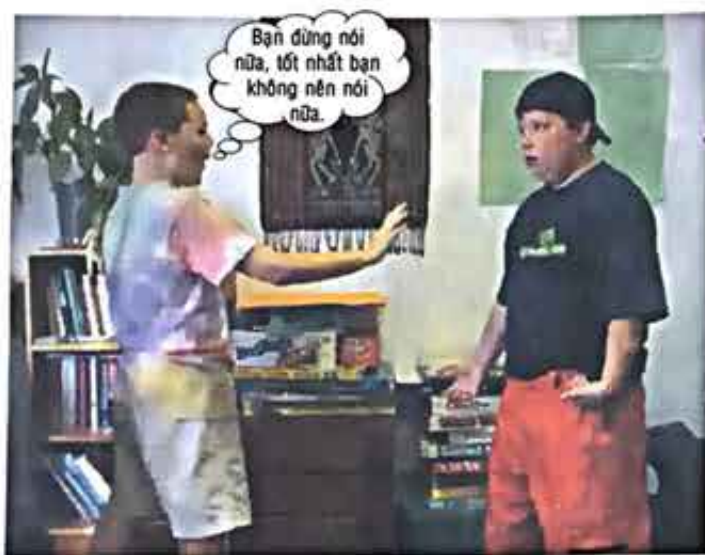

Bảo thấy đôi giày của Hưng, bạn ấy chỉ vào đôi giày và cười.

Hưng giận Bảo vì Bảo cười chọc quê bạn ấy.

Khi người khác cố tình trêu chọc chúng ta, ta có thể bỏ đi nơi khác hoặc làm việc khác, đừng quan tâm đến những lời trêu chọc đó.

Hưng nói Bảo ngừng lại.

Bảo vẫn chọc Hưng. Hưng không quan tâm đến lời Bảo nói.

Khi Bạn trêu chọc Hiếu, Hiếu sẽ làm gì?

Khi người khác cố tình trêu chọc chúng ta, ta có thể bỏ đi nơi khác hoặc làm việc khác, đừng quan tâm đến những lời trêu chọc đó.

Mình không nghe lời bạn ấy nói.

Bảo vẫn nói, Hưng phớt lờ không nghe Bảo và đi nơi khác.

Hưng mách chú Cường là Bảo cứ trêu chọc Hưng.

Khi bạn trêu chọc Minh thì Minh sẽ làm gì?

**KHÔNG BỰC MÌNH MÀ TÌM CÁCH
THU' GIÃN ĐỂ GIẢI QUYẾT
NHỮNG VẤN ĐỀ KHÓ KHĂN**

Cô giáo bảo Tuấn làm bài tập ở trường.
Tuấn cố gắng làm bài tập đó.

Khi gặp việc gì khó khăn, chúng ta hãy nhờ người khác giúp đỡ. Không ngồi buồn một mình. Vì ngồi buồn một mình sẽ không làm được gì.

Tuấn nhờ cô giúp bạn ấy hướng dẫn bài tập. Cô giúp Tuấn.

Tuấn thấy buồn vì không làm được bài tập. Tuấn ngồi một chỗ không muốn đi đâu.

Bạn nào đúng và ngoan? Bạn nào sai và hư ?

Minh muốn giống bạn nào?

Khi gặp việc gì khó mà Minh không thể tự làm được thì Minh làm gì?

Khi học mệt, chúng ta ngừng tay một chút để thư giãn rồi tiếp tục học.

Tuấn làm xong một bài tập, Tuấn xin cô cho nghỉ giải lao. Cô đồng ý.

Tuấn không làm bài tập. Bạn ấy thấy tức tối và vò nát bài tập của mình.

Bạn nào đúng và ngoan bạn nào sai và hư ?
Khi làm bài tập mệt, Minh sẽ nói xin cô việc gì?

Tuấn được nghỉ giải lao 5 phút.
Bạn ấy lấy đồ chơi ra chơi.

Sau khi nghỉ giải lao 5 phút,
Tuấn ngồi vào bàn và tiếp tục học.

TỰ LÀM CHUYỆN TRANH XÃ HỘI

Những điều cần lưu ý

Vì các tình huống xã hội là muôn hình muôn vẻ nên sẽ không có sách truyện nào có thể dạy đầy đủ các kỹ năng cho mỗi bé. Vì thế, cần học cách tạo ra chuyện tranh xã hội và thiết lập kỹ năng mới cần và cách giải quyết các tình huống cụ thể để bạn chủ động trong việc dạy bé.

Trẻ cũng có thể tham gia vào quá trình làm chuyện tranh như làm nhân vật trong tranh và đóng chuyện thành quyển. Qua đó trẻ sẽ có cơ hội đóng vai trong tình huống và hướng sự tập trung của trẻ.

Khi tự làm chuyện tranh cần lưu ý 4 vấn đề (a) kỹ năng mục tiêu, (b) phân tích kỹ năng thành bài học như thế nào, (c) bạn muốn làm bật lên cảm nhận, suy nghĩ, hay cảm xúc nào cho trẻ, và (d) sắp xếp cả cuốn truyện như thế nào.

A. Xác định kỹ năng mục tiêu để dạy bé

Cha mẹ, giáo viên, hoặc chính học sinh có thể định ra kỹ năng mục tiêu. Có thể làm gần giống với một trong 20 kỹ năng trong cuốn sách này, hoặc một kỹ năng mới dựa trên những hành vi cần xử lý của học sinh trong tình huống cụ thể. Hành vi không đúng thường sẽ chỉ cho ta thấy những hành vi đúng nào cần phải dạy trẻ. Khi một hành vi xảy ra, hãy cố hỏi mình "Trẻ đang cố đạt được cái gì và tại sao?". Quá trình quyết định chức năng của hành vi được gọi là đánh giá ý nghĩa của hành vi.

Những chức năng thông thường nhất của hành vi là:

- Trốn tránh nhiệm vụ nào đó
- Gây sự chú ý
- Tự kích thích bản thân
- Đòi được phần thưởng
- Tức giận không có lý do chính đáng
- Trả đũa

Dù hành vi đó nhằm mục đích gì, cần lựa chọn duy trì phương thức cải hoán hành vi này bằng cách dạy trẻ cách ứng xử phù hợp hơn để đạt được điều mình muốn. Hành vi ta muốn trẻ làm trong tình huống cụ thể sẽ là kỹ năng mục tiêu cho một phần chuyện tranh mới. Dưới đây là một số ví dụ:

Chức năng	Hành vi không phù hợp	Kỹ năng mục tiêu
Trốn tránh	Ăn vạ, gây hấn bằng hành động hoặc lời nói, phản kháng	Xin được nghỉ giải lao, xin được thêm giờ, xin giúp đỡ với bài khó, thử làm khi bài khó, chấp nhận làm sai
Gây chú ý	Trêu chọc, gây ra tiếng ồn, đùa hoặc bình luận khiếm nhã, phàn nàn	Chủ động giao tiếp hoặc rủ chơi, tham gia vào giao tiếp hoặc chơi chung, nhờ giúp, nhờ ai chỉ dẫn, hoặc cho ai xem cái gì
Tự kích thích bản thân	Lắc, vẩy tay, quay tròn	Làm hành vi tự kích thích này sao cho ít ảnh hưởng đến người khác, hoặc cách khác để tự thư giãn và trấn tĩnh
Phản thưởng	Ăn vạ đòi phần thưởng hoặc đặc ân, không chịu hợp tác nếu chưa được phần thưởng	Chấp nhận câu trả lời KHÔNG hoặc chịu đợi để được thứ mình muốn, kỹ năng thương lượng
Tức giận không đúng chỗ	Gây hấn bằng lời hoặc hành động nhằm vào không đúng người, không chịu hợp tác làm theo chỉ dẫn	Tìm ra lý do của cơn giận và học cách nói ra mình cảm thấy thế nào với người làm mình tức giận chứ không hành động phản ứng lại
Trả đũa	Trêu lại, đánh trả, lấy đồ của người làm mình tức giận	Hiểu ra và thể hiện đúng mực thái độ của mình (ví dụ nói ra cảm nghĩ của mình một cách tích cực "Tôi cảm thấy ..khi anh... vì..."). Bảo ai đó thôi, bỏ qua, nói lại với người có trách nhiệm giải quyết

B. Phân tích bài

Phân tích kỹ năng thành bài chỉ đơn giản là chia nhỏ kỹ năng thành các bước. Việc này còn tùy theo từng học sinh. Nếu chia quá nhỏ thì việc học sẽ trở nên phức tạp đối với học sinh. Ngược lại, nếu không chia nhỏ ra thì trẻ sẽ khó nắm bắt được kỹ năng đó. Ví dụ, khi dạy “cảm than” và một trong các bước là “Hãy nói những điều tốt đẹp về vẻ ngoài của người khác”. Có học sinh biết “những điều tốt đẹp” là gì, nhưng có học sinh sẽ cần nói rõ hơn. Chúng ta sẽ cần làm thêm một bước đệm nữa là “những điều tốt đẹp” tức là “Tôi thích ___” và “Cái ___ của bạn trông rất đẹp”. Cần để ý xem trẻ có nắm được từng bước kỹ năng được không. Nếu trẻ không hiểu được bước đó, cần chia nhỏ các bước hơn nữa.

C. Cảm nhận, suy nghĩ và cảm xúc

Nhấn mạnh vào cảm nhận là một phần thiết yếu của việc làm chuyện tranh xã hội. Học sinh càng hiểu rõ người khác cảm nghĩ như thế nào thì càng có khả năng hiểu tại sao phải thực hành kỹ năng đó. Rất cần thể hiện cho học sinh thấy lợi ích của việc thực hành kỹ năng. Có phải vì nó làm người khác thích và rồi người đó sẽ cho trẻ cái trẻ muốn hoặc chơi với trẻ không? Ví dụ, kỹ năng “Chấp nhận câu trả lời KHÔNG” chỉ ra rằng người khác sẽ hài lòng khi bạn chấp nhận KHÔNG và bạn sẽ dễ được cái bạn muốn về sau. Hoặc “Chấp nhận thua” dạy cho trẻ rằng người khác sẽ vui và chịu chơi với bạn lần khác nếu bạn không nổi giận khi thua.

D. Tổ chức lại toàn bộ cuốn chuyện tranh xã hội

Có nhiều cách làm chuyện tranh. Khi đã định ra được kỹ năng và đã nghĩ ra được các ý niệm và câu nói, định ra các bước kỹ năng và cần những tranh nào. Tốt nhất là nên dùng chính học sinh để làm nhân vật trong tranh. Đừng lo nếu học sinh không hiểu được các bước lúc đầu, vì khi đã ra tranh, nhận thức của trẻ sẽ được củng cố. Cuốn truyện này được làm từ các ảnh kỹ thuật số, và sau đó nhập vào Microsoft Power Point, thêm các hộp thoại và lời giải thích. Bạn cũng có thể lấy ảnh trong cách phần mềm vẽ đồ họa và chương trình soạn thảo phù hợp. Hoặc dán ảnh lên trang giấy rồi vẽ thêm các hộp thoại và viết lời dẫn giải vào. Nếu dùng màu thì phải thống nhất màu nào dùng cho phần nào để học sinh khỏi bị rối. Ngoài ra, học sinh còn có thể tham gia cắt dán, đóng chuyện, hoặc thậm chí sắp xếp ảnh nào trước, ảnh nào sau.

Và điều quan trọng hơn cả là chuyện tranh phải vui nhộn. Việc thay đổi hành vi vốn là một việc rất nặng nhọc. Chuyện tranh xã hội phải vui nhộn và sáng tạo để giảm bớt sức ép khi dạy trẻ thay đổi hành vi. Giảm bớt stress cũng góp phần làm việc dạy hiệu quả hơn và trẻ tiến bộ hơn. Vì vậy hãy làm sao cho chuyện thật sáng tạo và vui nhộn.